

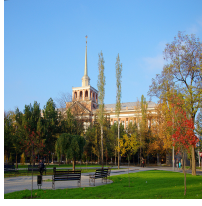
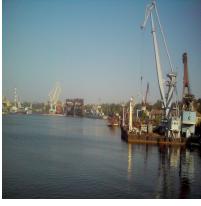
Т. В. Шуліченко, О. Л. Шевченко

Миколаївський суднобудівний завод

МИКОЛАЇВСЬКИЙ СУДНОБУДІВНИЙ ЗАВОД – одне з найбільших в Україні підприємств у галузі суднобудування. Засн. 1788 у Миколаєві як Адміралтейство. Вже наступ. року спущено на воду перший корабель – 44-гармат. фрегат «Святий Миколай». На заводі було побудовано десятки бойових кораблів, осн. призначенням яких був захист пд. кордонів Рос. імперії. 1851 проведено першу суттєву реконструкцію верфі. 1856–67 – період будівництва броненос. кораблів. Із цієї серії суден особлива істор. місія випала броненосцю «Князь Потьомкін Таврійський» (див. «Потьомкін»). Буд-во ескадрених броненосців тривало до закриття Адміралтейства (1910), яке було зумовлене відсутністю своєчас. модернізації виробництва, через що наприкінці 19 ст. підприємство опинилося у скрут. становищі. На місці застарілих корпусів вирішено побудувати новий завод і сухі доки в р-ні Соляних хуторів, однак після проведених тут геол. розкопок від цих планів відмовилися. 1911–14 на лівому березі р. Інгул побудовано 2 стапелі з елінгами, складал.-зварюв. цех, низку корпусів і добувочну набережну. З-д отримав нову назву – «Россуд» (Рос. суднобуд. товариство). Побудовані на підприємстві лінійні кораблі, крейсери, десантні пароплави були найкращими на той час суднами свого класу. Цусім. битва, в якій Японія розбила рос. ескадру, засвідчила, що імперії потрібні нові кораблі й заводи для їхнього будівництва. Саме тому група мор. фахівців і великих підприємців звернула увагу на цехи Адміралтейства і вирішила створити АТ для його відновлення та будівництва сучас. кораблів. 5 листопада 1911 у С.-Петербурзі на перших установ. зборах акціонерів «Россуду» прийнято рішення про проектування та будівництво 2-х лінкорів й укладено договір з Мор. мін-вом на оренду в Миколаєві колиш. казен. Адміралтейства; дир. майбут. заводу призначено М. Дмитрієва. Під будівництво «Россуду» відведено 27,6 дес. землі на лівому березі Інгулу, до неї долучили 13,4 дес. землі, що прилягала до військ. порту і 7,5 дес. – під залізничну гілку (проходила тер. сучас. Флотського бульвару). Усі вироб. об'єкти, стапелі, елінги, гол. корпусну майстерню, енергет. цех, повітр., водяні й електр. комунікації, залізничну гілку і міст у р-ні Інгул. спуску мали збудувати за 2,5 р. На поч. 1912 на 1-му стапелі, ще не обладнаному вантажопідйом. засобами, забетоновано фундамент для закладки лінкора «Імператриця Марія». Через 2 місяці такий самий майданчик був підготовлений на 2-му стапелі. Буд-во лінкорів вели одночасно зі спорудженням заводу. 1917 підприємство припинило їхнє виготовлення через екон. негаразди та політ.

нестабільність. 1920, після об'єднання 3-х підприємств – «Россуд», «Ремсуд» (ремонт суден) та «Темвод» (трубк. і електромех. завод), створ. «Тремсуд» (Трест мор. суднобудування). 1931–2017 – Суднобуд. завод ім. 61 комунара; від 2017 – сучасна назва. Від 2011 підприємство входить до складу Держ. концерну «Укроборонпром». 1938 побудовано стапель № 3 (після реконструкції 1986 має габарити 218 × 42 м і дозволяє спускати судна з вагою корпусу до 28 тис. т), на правому березі р. Інгул – мех.-складал. і монтажньо-добудов. цехи (1970), добудовну набережну (1986), найбільший цех із сучас. обладнанням для випуску виробів машинобудування (1988), енергет. мережі й споруди тощо. Будували ескадрені міноносці, підводні човни, плавзасоби забезпечення ВМФ, зокрема рятув. судна різного призначення. Майже третина кораблів бойового складу колиш. військ.- мор. сил СРСР побудована та спущена на воду на М. с. з. Це, зокрема, підводні човни типу «Щука» – Щ-204, -205 (обидва – 1934), Щ-206, -207 (обидва – 1935), Щ-216 (1940); великі протичовн. кораблі «Комсомолец України» (1960), «Сообразительний» (1961), «Проворний» (1962), «Відважний» (1964), «Червоний Кавказ» (1966), «Сметливий» (1967), «Миколаїв» (1969), «Очаків» (1971), «Керч» (1972), «Азов» (1973), «Петропавловськ» (1974), «Ташкент» (1975), «Таллінн» (1976); ракетні крейсери «Москва», «Маршал Устинов» (обидва – 1982), «Варяг» (1983), «Україна» (1990, недобудов.). Від 1960-х рр. завод будує рефрижераторні судна для торг. флоту: всього споруджено 90 суден місткістю від 260 до 500 тис. футів, з яких 25 – експортовано. Нині підприємство спеціалізується на буд-ві універсал. суден такого типу. Має базу для створення сучас. військ. кораблів – від патрул. катерів до великих протичовн. кораблів та ракет. крейсерів. З-д здійснює переобладнання та ремонт суден, виготовляє металоконструкції, вироби машинобудування та товари нар. вжитку. Від 1991 М. с. з. співпрацює з грец. компанією «Laskaridis Shipping Company Ltd», від 1997 – зі спільним укр.-грец. підприємством «Yugreftransflot-Lavinia». За час співробітництва 16 рефрижератор. суден поставлено замовнику. 1999 завод завершив ремонт і передав МО РФ удар. ракет. крейсер «Москва». Того ж року розпочато роботи з добудови флагмана ВМС України – ракет. крейсера «Україна». 2001–03 М. с. з. побудував і передав норвез. компанії «Bergen Yards AS» 3 корпуси суден постачання і 2 корпуси арктич. траулерів. 2003 укладено контракти з франц. компанією «Vopak LMF» на виготовлення спец. фундаментів і реконструкцію барж для перевезення модулів бурової платформи, з держ. підприємством «Дельта-Лоцман» на будівництво багатоцільового буксира L = 34 м з тяговим зусиллям 60 т та криголама; 2004 – з іспан. фірмою «Factoria Naval de Marin sa» на спорудження 2-х корпусів суховантажів DWT 4500, з норвез. фірмою «Navyard Leirvik AS» на будівництво 2-х корпусів криголама довж. 99,8 м; 2005 – з фірмою «Factoria Naval de Marin sa» на виготовлення 3-х корпусів суховантажів DWT 4500, що є продовженням будівництва серії контейнеровозів. Від 2009 завод лише ремонтує кораблі. Соц. сфера: санаторій-профілакторій, 5 дитсадків, база відпочинку, Будинок культури. Кількість працівників (2018) – бл. 750 осіб. Ген. дир. – В. Калашников (від 2017).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Выборный П. М., Гуйван В. У., Журавель А. Л. Имени 61 коммунара. О., 1973.

Бібліографічний опис:

Миколаївський суднобудівний завод / Т. В. Шуліченко, О. Л. Шевченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-65297>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).